

uyper en
gelukkig
Bijlage bij
erde Ker-
31 K.O.)

ewel deze
f. Kuyper
arstel aan.
welke de
ge moeite
tingen te
oude rap-
de de vol-
ta):

kerken,
van haar
rijgegeven
ogeleeraren
arstel van
publicatie
en goeden

uldigingen
dr H. H.
a deputaat
verheid in-
am aantas-
ng missen
gen;

ngen tegen
de corres-
aanvaar-
um, volko-

uliere cor-
nedeceeling
H. H. Kuy-

met prof.
spondeerde,
len in „De
ruit in „In
andacht der
sterdam den

oet op 28
an de con-
te wenden

cht te wijden
e deputaten
erheid, prof.
ties gaf, die
t standpunt
a meermalen
reformeerde
utaat onder-
met andere
ge Overheid

g gewettigd,
aan prof. dr
tschap neer

opmerking
der, die voor

ig haar niet
J. de poging,
in deze zorg-
ken zou kun-

a prof. Kuy-

van ds Bus-
l de kerk?
ten tijd zwak.
niet.
vormde Kerk
werden ver-
pro-Duitsche
en en die bij

kanselafkon-
in de Gere-
arom dit ge-

22 Sept. 1940
29 Sept. 1940
werkeloosheid
jaren).
1941, (tot de
istus opkwam:

„Vooreerst omdat het niet betamelijk scheen ons, wanneer men een verzoek richt tot de Hooge Overheid om bepaalde voorschriften in te trekken, daarvan reeds publiek door afkondiging van de kansels kennis te geven, eer het antwoord op dat verzoek ontvangen is.

Ten tweede, omdat zulk een publieke afkondiging in een openbare samenkomst der gemeente allicht als een manifestatie tegen de Overheid zou kunnen worden opgevat en dit zeker niet bevorderlijk zou wezen om inwilliging van het verzoek te krijgen, maar veel meer het effect van den ondernomen stap zou kunnen schaden.

Ten derde omdat zulk een publieke afkondiging van den kansel in een openbare godsdienstoefening ge- varen zou kunnen meebrengen voor degenen die deze afkondiging deden.

Vier afgevaardigden en de voorzitter van het Iko beschouwden dit artikel als een schending van ver- trouwen, een publieke aanval in den rug van het Iko en een verraad van de zaak, voor welke gestreden werd. Zij wilden van verdere samenwerking met prof. Kuyper niet weten, maar stelden samenwerking met de Gereformeerde Kerken zeer op prijs. De vergade- ringen van het Iko werden opgeschort, totdat een op- lossing zou worden gevonden. Deze werd spoedig ge- vonden. Prof. Kuyper zond bericht, dat hij het we- gens zijn toenemende doofheid wenschelijk achtte, mr Donner te verzoeken zijn plaats in 't Iko in te nemen.

Van Duitse zijde werden aan prof. Kuyper in de pers woorden van waardeering gewijfd vanwege zijn juist inzicht in de verhouding van kerk en bezettende macht.

Gerrit Kamphuis schreef toen zijn „Der kerken klage“, dat illegaal verspreid en in Mei 1941 in het Nieuw Geuzenliedboek opgenomen werd:

Ontwaak, o Christus' Kerk!
Laat liefd' in U weer leven!
Of is u 't volksvreemd werk,
Is u het christenmerk
Wel om het even?

Zijn er in Hem ooit rassen?
Was Hij niet zelf een Jood?
Vreest gij soms 't Pruisisch bassen,
Hun plumpe laarzenpassen,
Schrijdend ten dood?

Die in Uw naam voorgaan,
O schande, Uw dienaren,
Zie 'k wankelmoedig staan,
Nu vrees hen doet zich aan
Hun zijde scharen.

Is dat de zoon van Kuyper,
De leider van zijn volk?
Geeft hij nu als een kruiper
Tusschen spion en gluiper,
Joden den dolk?

Wat geldt beginsel nog?
„De vaad'ren bouwden scholen!“
Wie die nog langer poch'?
Om 't baantje doet men tóch
Wat wordt bevolen.

En tachtig jaren strijden
Wordt door dit laf geslacht,
Nu antichrist en heiden
Dreigen met kruis en lijden,
Niet meer geacht.

Het volk vergeet zijn eer,
De kerk, wat Christus leerde,
En die dit schrijft, o Heer,
Zit diep beschaamd hier neer ...
Och, of Gij 't keerde.

Laat liefde in u weer leven,
Wordt wakker, Christus' kerk
Volg 't woord, dat Hij wou geven,
Schut uwen broeder 't leven
In liefde sterk.

Feiten, niets dan feiten, zijn noodig om over een zaak als deze te kunnen oordeelen naar recht en ge- rechtigheid. C. V.

Naschrift. Het „eerherstel“ van dr H. H. K. is wel in grooten opmaak gepubliceerd, maar men heeft zich wel gewacht, ook maar één letter van het rapport erover te publiceren, of een argument te geven. Wat ik dr H. H. K. schreef is voorzichtig ge- noeg gesteld, en elk woord ervan is waar. Na de vrij- making van het land kreeg ik allerlei nadere berich- ten over o.a. dr H. H. K., die afkomstig waren van een vroegeren employé van een zeer vooraanstaand „N.S.B.“-man, door de Duitschers op een belangrijken post gezet. Tot nu toe publiceerde ik het niet. Het is ook niet meer noodig. K. S.

candidaats-examen.

Geslaagd voor het Candidaats-examen de Heer H. J. de Vries, Jellemauw 17a, Zuidhorn.

een blijk van broederlijke liefde in den vorm van een daqvaaarding.

De Part. Synode van de gebonden kerken in de provincie Groningen heeft door haar Deputaten ad art. 19 K.O. ds Stadig te Ezinge, ds Gootjes te Baflo, ds Van der Beek te Zuidhorn, ds Duursema te Wes- teremden, ds Lengkeek te Nieuwe Schans en ds Klein te Stadskanaal Pekelderweg, mij gedagvaard voor de Rechtbank te Assen inzake de kas hulpbehoevende studenten. Hoewel een minnelijke schikking van onze zijde voorgesteld is, heeft de synodoor, Tertullus de opdracht van doorzetten ontvangen en heeft het volgende mij ter overweging aangeboden:

„Als de kerkeraad in meerderheid zich vrijmaakt, wil die vrijgemaakte kerk van geen enkele schikking met de minderheid weten. Dit is mijn ervaring in ver- schillende kerkelijke zaken, die ik zelf behandel en die in behandeling zijn bij collega's. Slechts als de vrij- gemaakte kerk ziet aankomen, dat zij een procedure verliezen zal, begint men over schikken en verdeelen te praten. Die boter op zijn hoofd heeft, moet niet in de zon gaan staan“.

Aldus deze Tertullus. Blijkbaar is zijn ervaring zeer armelijk. Hij moet maar eens informeren in de clas- sis Stadskanaal. In Valthermond kan de synodocra- tische minderheid wel gebruik maken van kerk en lokaal, doch in 2e Exloërmond, in Nieuw Buinen, in Pekelderweg enz. vinden de vrijgemaakten de deuren van kerk en lokaal gesloten; zij moeten zich maar redden, al is het in een boerenschuur, zoals in Sel- lingen. Hij moet maar eens denken aan den toestand in Gees (Dr.) en Glessendam en de schandelijke be- handeling van onzen Meisjesbond.

Een HERV. collega van Tertullus heeft een andere opvatting, daar hij schrijft: „..... en ik zou het zeer op prijs stellen, als in de kerken een algemeene rege- ling kon worden toegepast, waarbij de beslissing niet afhankelijk werd gesteld van min of meer toevallige meerderheden, maar waarbij een verdeling van de kerkelijke goederen zou kunnen geschieden naar even- redigheid van ieders ledental“.

Misschien kan het bovenstaande een weinig bijdra- gen tot de oplossing van de prijsvraag, waarvan ds C. Vonk in de Vrije Kerk van 22 Jan. 1948 spreekt. Misschien kunnen dr Praamsma en dr Van der Zan- der, die zeer ervaren is in het schorsen en procedee- ren, hiermee nog eenige winst doen.

Nieuw Buinen.

Ds H. DROST.

PROVINCIALE DIACONALE CONFERENTIE DER Geref. KERKEN in GELDERLAND EN OVERIJSSSEL.

Secr.: G. ter Horst, Markt 21, Enschedé.

Aan de Diaconieën der Geref. Kerken
in Gelderland en Overijssel.

Waarde Broeders,

Door dezen wordt U vriendelijk uitgenodigd tot bijwoning der Provinciale Diaconale Conferentie der Gereformeerde Kerken in Gelderland en Overijssel, welke D. V. gehouden zal worden op Woensdag 18 Fe- bruari a.s. te Apeldoorn in het C.J.M.V.-gebouw aan de Van Kinsbergerlaan 8, des morgens 11 uur.

Niet alleen voor diakenen geldt deze uitnodiging, maar ook onze predikanten en ouderlingen zijn har- telijk welkom, terwijl de zusters der gemeente, die in den dienst der barmhartigheid werkzaam zijn, even- eens verwacht worden.

Gezien de belangrijkheid van de agenda, vooral wat betreft het referaat van den Hooggeleerden Heer prof. C. Veenhof, verwachten het comité en de regelings- commissie een groote belangstelling.

Vragen en voorstellen, die U eventueel aan de con- ferentie wilt voorleggen, worden door den secretaris gaarne ingewacht vóór 8 Februari.

Moge onder den zegen des Heeren deze conferentie een blijde, leerzame en verkwikkende samenkomst zijn.

De Regelingscommissie:

H. STAAL, Hoefweg 23, Apeldoorn.
B. BREMER, Apeldoorn.

Het Comité:

A. VELTMAN, voorzitter, Kampen.
G. TER HORST, secretaris, Enschedé.
G. J. BRINK, penningm., Zwolle.
J. BOERMA, alg. adj., Arnhem.
H. DE BOER, Ermelo.
J. v. d. VELDE, Mariëberg.

Uit de agenda: Ingekomen stukken en vragen; re- glements vaststelling, financiële aangelegenheden, aanwijzing plaats der volgende conferentie, referaat prof. C. Veenhof: „Wat is, in Schriftuurlijken zin, armoede?“ met bespreking en rondvraag. Slotwoord door ds J. Smelik.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

de christelijke school in dezen tijd, I.

„Grondslagen-conferentie“.

Namens De Unie „Een school met den Bijbel“ werd tot onze Redactie het verzoek gericht onderstaand persbericht ook in „De Reformatie“ onverkort op te nemen. Omdat hierin gehandeld wordt over vragen, die ook in onzen kring uit den aard der zaak voort- durend weer in bespreking komen, willen we aan dit verzoek gaarne voldoen. Ten einde echter zoowel onze lezers de beteekenis van deze conferentie recht te doen verstaan, als ook eventueel hen, die de resulta- ten van hun vergaderen en samenspreken aan ons hiermede bekend maken, op onze beurt van onze in- zichten te dienen, zullen we de dertien conclusies, die „als resultaat van de besprekingen met algemeene stemmen werden aangenomen“ van enkele opmerkin- gen voorzien.

Daarbij ontveinen we ons niet, dat het een min of meer hachelijke onderneming is te gaan handelen over een formuleering, die door menschen, wier ker- kelijke belijdenis niet dezelfde is, met algemeene stem- men is aanvaard, zonder dat men zelf over den gang van zaken bij de tot-stand-koming der formuleering nader is ingelicht. Vooral wanneer, zoals we zullen zien, in deze conclusies ook sprake is van Kerk en ker- keraden, van de roeping der Kerk en van haar be- lijdenis.

Hier volgt dus eerst het ons toegezonden persbe- richt, dat we in de onder ons gebruikelijke spelling doorgeven:

In samenwerking met het hoofdbestuur van de Vereeniging van Christelijke onderwijzers en on- derwijzeressen in Nederland en Overzeesche Ge- westen, heeft het bestuur der Unie „Een school met den Bijbel“ op 30, 31 October en 1 November 1947 in het conferentieoord „Birkhoven“, te Amers- foort een z.g. „Grondslagen-conferentie“ gehouden met het doel in betrekkelijk beperkten kring eens grondig de denkbeelden en stroomingen te bespre- ken, die binnen het terrein van het Protestantisch Christelijk onderwijs in het huidige tijdsgewricht de gemoederen bezig houden en in dezen kring groote actualiteit hebben. De conferentie, die door onder- scheiden vooraanstaande personen op politiek-, ker- kelijk- en onderwijsgebied werd bijgewoond, stond onder leiding van den voorzitter van de Unie, prof. dr K. Dijk te Amsterdam.

Er werden drie referaten gehouden. Mr J. Terp- stra, lid van de Tweede Kamer der Staten Gene- raal, te 's-Gravenhage refereerde over het onder- werp: „School en Staat“; ds A. D. Meeter, Ned. Hervormd predikant te Amsterdam over: „School en Kerk“ en de heer H. de Boer, hoofd der Prins Willemschool te 's-Gravenhage, over: „School en Gezin“.

Als resultaat van de besprekingen werden de vol- gende conclusies met algemeene stemmen aange- nomen.

Van de aangenomen conclusies handelen de tweede tot en met de vierde over de relatie van gezin en school, de vijfde en zesde over Kerk en school, de vol- gende zes over de verhouding van staat en school, ter- wijl de eerste en de laatste meer algemeene strekking hebben.

Het zal U opvallen, dat de in de conclusies gestelde volgorde juist tegengesteld is aan die waarin de ge- houden referaten ons zijn medegedeeld. Dat men hier- bij welbewust deze volgorde kiest, blijkt uit de eerste conclusie, die aldus luidt:

1. De Christelijke school moet worden gezien als een instelling met een eigen getypeerd leven, die in relatie staat tot gezin, Kerk en staat.

Wij achten deze volgorde niet de juiste, hoewel ze oogenschijnlijk zeer voor de hand liggend is. Trou- wens, is het niet merkwaardig, dat men den op de tweede plaats genoemden „kring“ in onderscheiding van de beide andere met een hoofdletter schrijft? Waaraan heeft de kerk die eer te danken, als men voor haar toch niet de allereerste plaats onbetwist noodzakelijk acht? En is 't feit, dat men de kerk ten aanzien van de school niet het eerste woord laat spre- ken ook de oorzaak, dat men eenvoudig uitgaat van het bestaan van de christelijke school zonder te spre- ken over den elsch haar te stichten en te onderhou- den? Wij komen op de geheel eenige beteekenis van de kerk juist voor de scholen opnieuw te spreken bij onze beschouwing van de desbetreffende conclusies. Maar reeds hier past de vraag, waarom men in relatie tot de school het gezin eerder stelt dan de kerk. Niet het gezin, maar de kerk spreekt het eerst van onder- wijzen en doen onderwijzen. De roeping van het gezin, d.w.z. van de ouders, te zorgen voor het onderwijs van hun kinderen berust op het lid-zijn van de kerk, om- dat Christus eischt, dat ook deze kinderen straks als mondige leden van Zijn kerk de hun gestelde levens- taak volbrengen. Omdat de kinderen leden zijn van Christus' kerk, dáárom moeten de ouders ervoor zor- gen, gelijk ze ook bij hun doop beloven, dat de kin-